

Vrijwilligerswerk in het schemergebied

Inleiding

Verenigingen en stichtingen zijn van oudsher de meest voorkomende organisatievormen binnen ons werkveld. De laatste jaren zijn er steeds meer andere organisatievormen actief zijn binnen dorps-, wijk- en buurtnetwerken en in de zorg- en welzijnssector. Vaak opgestart door mensen uit het werkveld die met goede inzichten en ideeën hiaten binnen het sociaal werk of de zorg opvullen.

Veel van deze 'startups' zijn éénpitters (zzp), starten een BV of werken samen in een vennootschap. Commerciële partijen die goedbedoeld werk doen in het belang van een ander of de samenleving, werk dat voorheen alleen voorbehouden was aan de non-profit sector.

Deze enthousiaste nieuwkomers maken graag gebruik maken van de diverse diensten die vrijwilligerscentrales aanbieden. Centrales krijgen bijvoorbeeld steeds vaker de vraag om vrijwilligers te werven of een verzoek om advies of training.

In deze workshop onderzoeken we welke kansen en grenzen hier liggen voor vrijwilligerscentrales.

Randvoorwaarden

Dit zijn aspecten waar we rekening mee moeten houden. Wettelijk gezien maar ook vanuit de taken van de vrijwilligerscentrale.

Duidelijk is in elk geval dat het een trend is. Een ontwikkeling in de samenleving die buiten ons om gaande is en waar wij in meer of mindere mate mee te maken krijgen. We kunnen deze trend niet negeren.

vennootschapsverplichting

Als we de lijn aanhouden van de belastingdienst zijn organisaties die vennootschapsverplichting zijn geen vrijwilligersorganisaties en kunnen medewerkers geen vrijwilligersvergoeding ontvangen. Een BV is vennootschapsverplichtig wanneer de fiscale winst boven de €15.000,- per jaar of €75.000,- in 5 jaar komt. Bij een BV kunnen vrijwilligers werken zolang de fiscale winst onder de gestelde grenzen blijft.

belangenbehartiging

Een van de taken van een vrijwilligerspunt is belangenbehartiging van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Je zorgt er dus voor dat de vrijwilliger goed geïnformeerd is voordat je deze bemiddelt. De vrijwilliger zal niet voor onaangename verrassingen komen te staan.

verzekering

Heeft je gemeente een vrijwilligersverzekering? Welke voorwaarden zijn er dan gesteld aan vrijwilligerswerk? Als voorbeeld: de VNG hanteert de richtlijn van de belastingdienst. (zie [bijlage](#)). Bovendien zijn bij de VNG ook mantelzorgers verzekerd die structureel minimaal 8 uur per week mantelzorg verlenen.

uitkering

Voor de UWV is Vrijwilligerswerk werk:

1. dat mensen doen bij een organisatie die door de Belastingdienst is aangewezen als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Of bij een organisatie die voldoet aan de regels voor een Sociaal Belang Behartigende Instelling (SBBI).
2. dat bij de vestiging van de organisatie waar de persoon gaat werken al minimaal 1 jaar alleen door vrijwilligers wordt gedaan. Ook mag er bij die vestiging minimaal 1 jaar voordat iemand dat werk gaat doen, geen vacature voor die functie zijn geweest. Als de vestiging of het werk korter dan een jaar bestaat, dan kijken ze naar werk bij een andere vestiging van deze organisatie. Of bij een vestiging van een vergelijkbare organisatie;
3. waarvoor de vergoeding niet hoger is dan het maximum bedrag dat voor vrijwilligerswerk geldt. De vergoeding is inclusief een eventuele reiskostenvergoeding.

Geldt dit niet voor het werk dat aangeboden wordt? Dan is het geen vrijwilligerswerk. Voor ons ben je voor de UWV geen vrijwilliger.

Casussen

In deze workshop zijn in kleine groepjes 5 casussen besproken en na afloop gepresenteerd aan de volledige groep.

1. Thuiszorgorganisatie Bep & Truus is een BV.
Ze starten een kleinschalige woonvoorziening voor dementerenden. Ze vragen aan de vrijwilligerscentrale voor een vrijwilliger die activiteiten doet met hun cliënten.
2. Henk is door een reorganisatie bij een zorginstelling boventallig geworden. Hij begint voor zichzelf. Als zzp-er koppelt hij tegen een schappelijk tarief vrijwilligers aan eenzame mensen voor sociaal contact. Hij vraagt de vrijwilligerscentrale om een vacature te plaatsen.
3. Stichting Help en Stichting Zorg zijn al jaren actief in de gemeente Q. Zij krijgen elk een deel van de opdracht van de gemeente en maken al jaren gebruik van de vacaturebank voor vrijwilligerswerk en komen trouw naar alle avonden voor deskundigheidbevordering.
Nieuwkomer SamenZorg **BV** krijgt ook een deel van de opdracht. Zij willen ook deelnemen aan de jaarlijkse vrijwilligersmarkt, de netwerkbijeenkomsten en de avonden voor deskundigheidbevordering.
4. Kapper Karel Knip Knappe Koppen zit in het multiculturele stadsdeel VerFietsen. Hassan uit Syrië is statushouder en... kapper van beroep. Hij wil graag de Nederlandse taal leren. Karel wil Hassan graag een kans geven en vraagt bij de vrijwilligerscentrale een vrijwilligerscontract op.
5. Het echtpaar Maarten en Maartje is het bedrijf Woon en Zorg BV gestart. Zij zijn de enige 2 beroepskrachten. Voor hun woonvoorziening waar 9 mensen met een beperking wonen, hebben ze de Stichting Woon en Zorg opgericht waarvan Maarten de directeur is. Ze zoeken vrijwilligers voor hun welzijnsactiviteiten, om samen te koken en eten met bewoners, voor de administratie en een vrijwillige coördinator vrijwilligerswerk.

Samenvatting resultaten

De voorbeelden werden herkend door de deelnemers van de workshop.

Een aantal mensen stelt duidelijk dat commerciële organisaties handelen vanuit winst oogmerk en dat strookt niet met de gedachte achter vrijwilligerswerk. Een concreet standpunt wat duidelijkheid schept maar ook voorbijgaat aan de landelijke trend.

Nagenoeg iedereen kiest voor het gesprek. Op zoek naar de vraag, de motivatie van de organisatie. Eventueel wordt er doorverwezen naar gemeente, belastingdienst of UWV. In de gesprekken wordt altijd gekeken naar de wederkerigheid. Wat doet de organisatie terug voor vrijwilligers, de vrijwilligerscentrale of de maatschappij?

Ook wordt gekeken naar de mogelijkheden voor werkervaringsplaatsen of het plaatsen van vrijwilligers met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Wat kan de organisatie bieden aan begeleiding?

Bij het wel bemiddelen naar deze profit-organisatie worden binnen de wettelijke kaders afspraken gemaakt over verantwoordelijkheden, omvang van de functie, werktijden, begeleiding, vrijwilligersbeleid, vergoedingen en verzekeringen.

De 'vrijwilliger' moet vooraf weten waar hij/zij gaat werken, wat de mogelijkheden en belemmeringen zijn zodat hij/zij niet voor verrassingen komt te staan en zelf de afweging kan maken of hij wel/niet dit werk gaat doen.

Blijf de discussie volgen op de [website](#) van de NOV.

Bijlagen

- De antwoorden op de casussen [pagina 4](#)
- Het forum op de website van de NOV [pagina 9](#)
- Wat valt er onder de vrijwilligersverzekering (wanneer ben je vrijwilliger) [pagina 11](#)

Casussen

Casus 1

Thuiszorgorganisatie Bep & Truus is een BV.

Ze starten een kleinschalige woonvoorziening voor dementerenden. Ze vragen aan de vrijwilligerscentrale voor een vrijwilliger die activiteiten doet met hun cliënten.

Is dit iets wat jullie herkennen?

Dit is een herkenbare situatie. Niet alleen thuiszorgorganisaties ook bij zorgboerderijen, kringloopwinkels, woningbouwcorporaties en musea worden vrijwilligers gevraagd.

Vinden jullie dat je hier iets mee moet?

Ja, dit is een trend in de samenleving die steeds vaker voor komt. Het is belangrijk om hier aandacht voor te hebben.

Hoe zou je met dit verzoek om gaan?

In gesprek gaan met de organisatie. Kritisch naar de vraag kijken. Wat is de inhoud van vraag? Wat is de reden en wat is de verwachting waarom ze aankloppen bij de vrijwilligerscentrale?

Stel je nog voorwaarden aan het bedrijf of de vacature?

Hanteren ze een vrijwilligersbeleid? Wat is de verwachte ureninzet? Waar liggen verantwoordelijkheden?

Welke kansen zie je als je dit soort vragen binnenkrijgt?

Mogelijk is deze thuiszorgorganisatie een leuke werkervaringsplek en biedt het werk uitzicht op een baan.

Casus 2

Henk is door een reorganisatie bij een zorginstelling boventallig geworden. Hij begint voor zichzelf. Als zzp-er koppelt hij tegen een schappelijk tarief vrijwilligers aan eenzame mensen voor sociaal contact. Hij vraagt de vrijwilligerscentrale om een vacature te plaatsen.

Is dit iets wat jullie herkennen?

nee

Vinden jullie dat je hier iets mee moet?

Dit knaagt aan de moraal. Deze man handelt uit winstoogmerk. Hij verdient geld aan de gratis inzet van vrijwilligers.

Hoe zou je met dit verzoek om gaan?

We gaan wel in gesprek. Waar ziet hij de wederkerigheid? Welke argumenten heeft hij? De vacature komt niet op de website.

Stel je nog voorwaarden aan het bedrijf of de vacature?

Zorg voor goede begeleiding.
Waar ligt de verantwoordelijkheid?

Welke kansen zie je als je dit soort vragen binnenkrijgt?

Casus 3

Stichting Help en Stichting Zorg zijn al jaren actief in de gemeente Q. Zij krijgen elk een deel van de opdracht van de gemeente en maken al jaren gebruik van de vacaturebank voor vrijwilligerswerk en komen trouw naar alle avonden voor deskundigheidbevordering.

Nieuwkomer SamenZorg **BV** krijgt ook een deel van de opdracht. Zij willen ook deelnemen aan de jaarlijkse vrijwilligersmarkt, de netwerkbijeenkomsten en de avonden voor deskundigheidbevordering.

Is dit iets wat jullie herkennen?

Ja, bij de kringloopwinkel en de zorgboerderij

Vinden jullie dat je hier iets mee moet?

Ja absoluut.

Hoe zou je met dit verzoek om gaan?

Altijd in gesprek gaan en zoeken naar verbinding en kansen.
Daarna ook in gesprek met de gemeente.

Stel je nog voorwaarden aan het bedrijf of de vacature?

Waar zit de wederkerigheid? Wat kan het bedrijf terugdoen? Wat is het belang /de reden voor de inzet van vrijwilligers?

Bieden van voldoende begeleiding aan de vrijwilliger.

Welke kansen zie je als je dit soort vragen binnenkrijgt?

Mooie, passende plekken voor vrijwilligers en voor vrijwilligers met een afstand tot de arbeidsmarkt en werkervaringsplekken.

Casus 4

Kapper Karel Knijpt Knappe Koppen zit in het multiculturele stadsdeel Verfietsen. Hassan uit Syrië is statushouder en... kapper van beroep. Hij wil graag de Nederlandse taal leren. Karel wil Hassan graag een kans geven en vraagt bij de vrijwilligerscentrale een vrijwilligerscontract op.

Is dit iets wat jullie herkennen?

Ja

Vinden jullie dat je hier iets mee moet?

Ja

Hoe zou je met dit verzoek om gaan?

We gaan in gesprek en verwijzen de kapper naar de gemeente of het Servicepunt Werk om na te gaan wat er mogelijk is met werkervaringsplaatsen /stages. En verwijzen naar de mogelijkheden voor taalstages binnen de gemeente.

We bieden dus geen vrijwilligerscontact.

Welke kansen zie je als je dit soort vragen binnenkrijgt?

Bij uitzondering zou hier snuffelstage aangeboden kunnen worden.

Vraag de kapper en Hassan op een vrijwilligersmarkt of ze mensen willen knippen: 'Ben jij geknipt voor vrijwilligerswerk'.

Casus 5

Het echtpaar Maarten en Maartje is het bedrijf Woon en Zorg BV gestart. Zij zijn de enige 2 beroepskrachten. Voor hun woonvoorziening waar 9 mensen met een beperking wonen, hebben ze de Stichting Woon en Zorg opgericht waarvan Maarten de directeur is. Ze zoeken vrijwilligers voor hun welzijnsactiviteiten, om samen te koken en eten met bewoners, voor de administratie en een vrijwillige coördinator vrijwilligerswerk.

Is dit iets wat jullie herkennen?

Ja

Vinden jullie dat je hier iets mee moet?

Ja, nader onderzoeken

Hoe zou je met dit verzoek om gaan?

In gesprek gaan. Feitelijk is het een stichting. Toch een schemergebied.

Hoe is het bestuur van de stichting georganiseerd? Zijn de bestuursleden onbezoldigd?

Stel je nog voorwaarden aan het bedrijf of de vacatures?

Ligt er een goed vrijwilligersbeleid?

Welke kansen zie je als je dit soort vragen binnenkrijgt?

In gesprek gaan naar de win-win-situatie voor de vrijwilliger en de clienten.

Forum

Deze discussie spelt al geruime tijd in ons werk maar ook op het forum van de NOV. (Thema: Wetten & Regels | Vraag en deel | [Vrijwilligers bij bv's en social enterprises](#)).

Hieronder een aantal reacties verzameld van het forum en reacties van enkele vrijwilligerscentrales uit Brabant.

Carien (Asten-Someren):

Ik ga altijd met betreffende organisatie in gesprek en sluit een soort deal. Zij werken met vrijwilligers in allerlei aanvullende diensten (die niet door de professionals worden uitgevoerd) en ik mag er af en toe iemand plaatsen die wat extra ondersteuning nodig heeft. Zo heb ik al statushouders, mensen met een psychiatrische aandoening, iemand met Jules de la Tourettes en mensen die aan het genezen zijn van een burned out kunnen plaatsen. De werkers op zorgboerderijen zijn vaak goed opgeleid en kunnen dus ook wat extra begeleiding geven. We noemen dat hier social return. Ik moet zeggen dat ik me weinig aantrek van regeltjes en wetjes. Want dan mag er een heleboel niet en maken we (naar mijn idee) de wereld niet een stukje mooier. Bovendien bewegen organisaties als UWV en belastingdienst niet of nauwelijks mee met een veranderende samenleving. Grote zorginstellingen hebben veel betaalde krachten vervangen door vrijwilligers en die mogen (omdat ze Anbi zijn) wel met vrijwilligers werken en een kleine, sociale ondernemer niet. Ik blijf dat vreemd vinden.

Tilburg:

In Tilburg hanteren we een schema om te bepalen of de vacature wel/niet op de website komt te staan. Bij goedkeuring geven we op de website in de vacature aan dat het gaat om een profit-organisatie. Twee belangrijke criteria zijn 'het maatschappelijk belang en het belang van de vrijwilliger' en de vacature mag nooit leiden tot arbeidsverdringing. We kijken ook naar de kansen die de samenwerking met een commerciële partij kan bieden zoals bijvoorbeeld:

- Aanbod van trainingen /workshops /lezingen door organisaties
- Deelname aan MBO activiteiten ([Beursvloer](#), NL Doet, [Mooi Zo Goed Zo](#))
- Ruimte beschikbaar stellen
- Vrijwilligersbedankt ([webshop](#) waar eens per jaar vrijwilligers een presentje kunnen kiezen)
- Actie tijdens een vrijwilligersmarkt (ben jij geknipt voor vrijwilligerswerk |foto voor op linkedin)

Den Bosch

Bij vacatures wordt altijd gecheckt of de bedrijven non-profit zijn. Vaak zie je dat men een BV en een stichting combineert. Ze hebben naast het maatschappelijk belang een commerciële poot. Vacatures betreft dan altijd de stichtingspoot. Tamara accepteert geen vacatures van de commerciële poot. We willen immers niet meewerken aan arbeidsverdringing. Heb je een bedrijf met een winstoogmerk, dan moet je ook je medewerkers uitbetalen.

We kunnen natuurlijk nooit mensen verbieden dat ze voor noppes bij een commercieel bedrijf gaan werken, want we zijn geen handhavende organisatie. Enige wat we kunnen doen, is niet de vacatures plaatsen. In al die jaren is het maar een paar keer

voorgekomen dat we zo'n vacature moeten weigeren. Tamara legt dit altijd uit en de deze bedrijven (al vonden ze het niet leuk) begrepen onze standpunt.

Breda

De richtlijnen die wij hanteren in de vacaturebank voor organisatie zijn als volgt:

- Alle authentieke vrijwilligersorganisaties volgens richtlijnen NOV mogen hun vacatures altijd plaatsen.
- Vacaturebank is niet bedoeld voor commerciële organisaties en zzp-ers. We hanteren echter wat uitzonderingen, men mag wel een vacature plaatsen als:
 - o Er een win-win situatie is voor vrijwilligers in Breda is, mits het transparant is voor een vrijwilliger dat het een commerciële organisatie is. Daarnaast moet de organisatie een maatschappelijk doelstelling hebben.
 - o Het mag met nadruk geen vervanging van betaalde arbeid zijn.
 - o Een voorbeeld van een commerciële organisatie waarvan de vacature wel hebben goedgekeurd: Fourstar beveiliging, zoeken vrijwilligers voor evenementen en krijgen hier beveiligingstraining voor terug.

Helmond

Ook wij zetten alleen vacatures van non-profit organisaties op onze website www.helmondvoorelkaar.nl

Dat controleren we door alleen stichtingen en verenigingen te laten plaatsen. We hebben weinig tot geen bedrijven die ons benaderen om vacatures uit te zetten.

Wie valt er onder de VNG-vrijwilligersverzekering?

1. Mantelzorgers die structureel minimaal 8 uur per week mantelzorg verleent aan familie, partner, buur, kennis of vriend.
2. Vrijwilligers in enig georganiseerd verband. Gebruik onderstaand schema om te zien welke vrijwilligers verzekerd zijn.

De vrijwilliger doet vrijwilligerswerk:

